

Van startende tot gevorderde kunstenaar

De loopbaanontwikkeling van kunstenaars in de eerste jaren na afstuderen

Het gaat vijf tot zes jaar na afstuderen best goed met kunst-alumni, zo blijkt uit onderzoek. Een artikel vol cijfers met tot slot aanbevelingen voor decanen in het vo: welke adviezen kunnen zij leerlingen die een kunstopleiding willen volgen meegeven?

door Barbara Belfi, Jim Allen en Ardi Mommers (ROA, Universiteit Maastricht)

Afgestudeerde kunstenaars ervaren vijf tot zes jaar na afstuderen relatief goede loopbaanmogelijkheden. De helft van de afgestudeerde hbo-opleidingen in de kunsten geeft aan goede carrièremogelijkheden te hebben in de huidige baan, dit is boven het hbo-brede gemiddelde van 43%. Ook de baantevredenheid ligt verhoudingsgewijs hoog. Sterker nog:

alumni uit de kunstensector zijn van alle hbo-sectoren het vaakst tevreden over hun huidige baan. Wel zijn de kunstenaars bovengemiddeld kritisch over de voorbereiding op de beroepsloopbaan tijdens hun studie en ervaren ze relatief vaak een hoge werkdruk.

Kunsten-Monitor: arbeidsmarktpositie één en vijf tot zes jaar na afstuderen

De Kunsten-Monitor brengt jaarlijks de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van kunstopleidingen in kaart, één jaar na afstuderen. In 2015 is er onder de afgestudeerden van twee cohorten (afgestudeerden uit studiejaar 2008-2009 en 2009-2010) een aanvullende meting uitgevoerd, respectievelijk zes en vijf jaar na afstuderen. Hierdoor kunnen individuele loopbaanontwikkelingen worden bestudeerd. In totaal hebben 397 respondenten uit het hbo-kunstonderwijs op beide meetmomenten deelgenomen aan het onderzoek. De helft van hen (51%) is afkomstig uit de sub-sector Beeldende Kunst. De andere helft bestaat uit afgestudeerden uit de sub-sectoren Muziek (16%), Theater (9%), Creatieve Industrie Techniek (12%) en overige opleidingen (12%).

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

Hoewel hbo-breed het werkloosheidspercentage van deze cohorten licht is gedaald tussen het eerste en

vijfde tot zesde jaar op de arbeidsmarkt (van 3,6% naar 3,1%), is de werkloosheid onder kunstenaars juist gestegen van 3,0% naar 6,1%. Deze tegengestelde ontwikkeling in werkloosheid is niet heel verrassend, gezien de forse cultuurbezuinigingen die in de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Vrijwel alle afgestudeerde kunstenaars hebben echter sinds het moment van afstuderen op een bepaald moment in hun loopbaan een betaalde baan gehad. De helft van de afgestudeerde kunstenaars (51%) heeft drie of meer werkgevers gehad: relatief hoog ten opzichte van het hbo-brede gemiddelde van 38%. Vooral afgestudeerden van Theateropleidingen zijn vaak van werkgever veranderd.

Ondanks de moeilijke periode voor de cultuursector in de afgelopen jaren is de arbeidsmarktpositie van de werkzame afgestudeerde kunstenaars gedurende de eerste vijf tot zes jaar op de arbeidsmarkt flink versterkt. Het aandeel afgestudeerden uit de kunstopleidingen dat een baan op minimaal hbo-niveau heeft, is gedurende de eerste vijf tot zes jaar van hun loopbaan toegenomen met 6% (van 72% naar 78%). Van alle kunstenaars zijn musici in 2015 het vaakst werkzaam op hbo-niveau. Het aandeel werkenden op minimaal hbo-niveau én in het eigen vakgebied (oftewel in het 'kerndomein') is sterk toegenomen tussen 2010-2011 en 2015 (van 53% naar 63%). Theater-alumni werken het vaakst in het kerndomein.

Het aandeel afgestudeerden dat (vooral) als zelfstandige werkte, is tussen één jaar na afstuderen (2010-2011) en vijf tot zes jaar na afstuderen (2015) fors afgenomen (van 51% naar 39%). Vergelijken met andere hbo-sectoren is het aandeel zelfstandigen echter nog altijd erg hoog. Met name musici zijn vaak werkzaam als zelfstandige. De bruto uurlonen van afgestudeerde kunstenaars zijn tussen 2010-2011 en 2015 met 27 procent toegenomen. Kunstenaars hebben verhoudingsgewijs een sterkere loongroei doorgemaakt dan het hbo-gemiddelde (22% toename), maar in absolute zin liggen de lonen (zowel in 2011 als) in 2015 wel beduidend lager.

Ontwikkelingen in werkbeleving

Afgestudeerde kunstenaars ervaren vijf tot zes jaar na afstuderen relatief goede loopbaanmogelijkheden. De helft van de alumni geeft aan goede carrièremogelijkheden te hebben in de huidige baan: dit is boven het hbo-brede gemiddelde van 43%. Ook de baantevredenheid ligt verhoudingsgewijs hoog. Zo zijn afgestudeerden uit de kunstensector van alle hbo-sectoren het vaakst tevreden over hun huidige

baan (68% tegenover 63% hbo-breed). Tegelijkertijd ervaren zij vaak een hoge werkdruk (34%). Hbo-breed gaat het om ongeveer een kwart.

Ontwikkelingen in terugblik op opleiding

Alumni van de kunstopleidingen kijken over het algemeen positief terug op hun studie. Vijf tot zes jaar na afstuderen geven twee op de drie afgestudeerden aan (zeer) tevreden te zijn over de gevolgte opleiding. Dit is vergelijkbaar met het hbo-brede gemiddelde. Over de voorbereiding van de studie op de loopbaan is men echter veel kritischer: minder dan drie tiende van de alumni is hier tevreden over. Dit aandeel ligt daarmee fors lager dan hbo-breed (aldaar ruim 40%). Desalniettemin geven drie op de vier afgestudeerde kunstenaars vijf tot zes jaar na afstuderen aan nog altijd voor de opleiding te zullen kiezen, als zij opnieuw voor de beslissing zouden staan.

'Bereid toekomstige kunst-studenten voor op woelige beginjaren op de arbeidsmarkt'

Tips voor decanen in het vo naar aanleiding van dit onderzoek

Op basis van dit onderzoek kunnen de volgende adviezen aan schooldecanen worden gegeven: bereid toekomstige kunst-studenten voor op woelige beginjaren op de arbeidsmarkt die gepaard gaan met relatief grote wisselingen in werkgever, lage lonen en hoge werkdruk. Wees je ervan bewust dat ondanks deze voorkennis, veel studiekeizers toch voor een kunstopleiding zullen kiezen vanwege een sterke intrinsieke motivatie. Veel afgestudeerde kunstenaars zijn achteraf dan ook zeer tevreden met hun studiekeuze. Ook de baantevredenheid is erg hoog. Bereid toekomstige kunst-studenten erop voor dat ze zich tijdens hun studie zelf zullen moeten oriënteren op hoe ze hun artistieke talent willen gaan inzetten op de arbeidsmarkt. Tijdens de opleiding zal hier relatief weinig aandacht aan worden besteed en zal de nadruk liggen op het bijbrengen van het artistieke metier zelf.

